

Europa ujedinjena protiv izbjeglica

Mnogo promatrača u politici Europskih zemalja članica EU vide duboku podijelu između 'stare Evrope' i tzv. Višegradske grupe koju čine Mađarska, Poljska, Republika Češka i Slovačka. Po njihovom mišljenju ksenofobična kampanja Viktora Orbana protiv 'prisilnog preseljenja ne-Mađara u Mađarsku, koju je poduprlo 98% birača, naglašava podjelu, usprkos malom odazivu (40% registriranih birača) na glasanje na 2. listopada.

Nespremnost zemalja Višegradske grupe da prime izbjeglice navodno je u raskoraku sa 'vrijednostima' EU. Ipak, unatoč predizbornim govorima i populističnim anatemama, vođe tih zemalja inspirirani su istim dominantnim europskim principima kontrole granica: negiranje slobode kretanja za tražioc azila i želja da zadrže migrante na što većoj udaljenosti od Schengenskog područja, po mogućnosti u pritvoru.

Zemlje višegradske grupe nisu bile same u prosvijedu, kada su, na nekoliko tjedana krajem 2015, Njemačka i Austrija otvorile svoje granice migrantima koji su išli po 'Balkanskoj rut'. Ta politika dobrodošlice, kojom su prekršena sva Europska pravila koja se odnose na azil, rezultirala je panikom u srcu EU i mnogim njenim državama članicama. Prošle veljače, francuski premjer javno je kritizirao njemačku kancelarku, kada je u svojem posjetu Munchenu rekao: 'Nemožemo primiti više izbjeglica ... Došlo je vrijeme da sprovedemo ono o čemu smo raspravljali i pregovarali: *hotspot-ovi*, kontrole na eksternim ganicama itd.' Manuel Valls nas je tako podsjetio kako više od 20 godina, EU gazi po temeljnim principima prava na azil.

Činjenica je da EU podređuje pravo na azil, pravo zasnovano Ženevskom konvencijom i međunarodnim sporazumima, kontroli granica, onemogućavajući migrantima dostupnost azilnom postupku. Europska pravila - posebno Dublinska regulativa - rezultira koncentracijom migranata u 'zemljama dolaska' gdje njihova prava nisu poštovana. Nakon što se ponovno zatvorila njemačka granica, te se kancelarka vratila stavovima koje dijele njeni europski partneri, mogla se ponovo proglasiti anatema protiv Talijana i Grka, za koje se tvrdi da su nesposobni osigurati 'sigurnost' EU i suočiti se sa 'priljevom migranata'.

Politika *Hotspotova* promovirana sa strane Europske komisije od proljeća 2015 i progresivno implementirana od veljače 2016 bila je predstavljena kao solucija rješenja migrantske krize: otvaranje kampova za identifikaciju i trijažu migranata na Grčkim otocima i u Italiji, omogućilo bi povećano isključivanje ljudi koji pristižu čamcima. Prepoznavanje Turske kao 'sigurne zemlje' i sporazum sklopljen sa Recep Tayyip Erdoğanom u ožujku 2016. godine, učinjeni su sa tim ciljem. Mjesecima je Komisija pregovarala u korist povećanja broja 'povrataka', i za više ugovora o suradnji sa 'tranzitnim' i 'odlaznim' zemljama.

Politka 'premjешtaja', provizorno pravilo distribucije tražioca azila koji dolaze u Grčku i Italiju, po zemljama EU, bila je prijevara namjenjena prikriivanju logike *hotspot-ova*. Od 26. rujna 2016. godine, samo je 5 600 ljudi, manje od 10% prvobitno predviđenog broja, bilo 'preseljeno'. Istog dana je više od 60 000 migranata nagurano u Grčke kampove u uvjete koje svi kritiziraju kao nehumane. Broj 'preseljenja' će vjerovatno opadati u nadolazećim tjednima. Tako ubrzo nakon njenog početka, ovoj inicijativi ponestaje snage.

U srpnju, Visoki povjerenik Ujedinjenih naroda za ljudska prava izrazio je zabrinutost da su Egejski otoci postali 'ogromna zona prisilnog zatočeništva'. Mjesecima se europska politka predstavlja u svoj svojoj nehumanosti pretvorivši mediteransko more u ogromno groblje gdje je od početka 2016. godine umrlo više od 4 000 ljudi. Europska migracijska politika Grčku pretvara u arhipelag kampova za zadržavanje.

Situacija je šokirala branitelje ljudskih prava. Također zabrinjavaju i vođe onih država koji bi radije nadgledali stvaranje zatvorenih prostora izvan granica EU. Ponovno preispitivanje prijedloga premijera Velike Britanije, Tonya Blaira iz 2003. godine, Viktor Orban je 24. rujna izjavio da 'velike izbjegličke kampove treba postaviti izvan EU, ali da budu financirani i čuvani od nje', i u koje bi trebalo smjestiti

migrante gdje bi bili 'dužni ostati dok se njihovi zahtjevi za azil razmatraju'. Njegove riječi treba shvatiti ozbiljno. Mađarska je bila prva zemlja u Schengenskom prostoru koja je doslovce ogradila dijelove svoje granice, no od tada njen primjer je kopiran i od strane drugih država, osobito Francuske i Velike Britanije. 'Postavljajući ograde ljudima, gdje isto ne bi učinili niti životinjama, nije poštivanje europskih vrijednosti', naglasio je Laurent Fabris, tadašnji ministar vanjskih poslova, kada je Mađarska započela sa izgradnjom 'anti-migrantskog zida' uzduž svoje granice sa Srbijom. No, promocija svijeta kampova i zidova nije samo projekt mađarskog vođe, to je ujedno i dominantna osobina migracijske politike koju vodi EU i njene države članice već 20 godina, a posljedice takve politike su očigledne.